

17701

การศึกษาความเป็นไปได้
ในการนำแผนแม่บทพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ
(Feasibility Study on the Implementation of Bangkok Greenery Master Plan)

ไกรสรณ์ ทิพยจันทร์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

พ.ศ. 2548

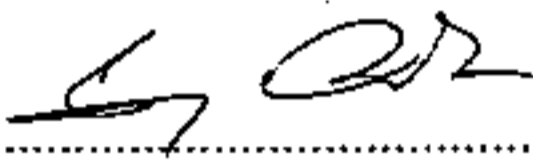
หัวข้อสารนิพนธ์

การศึกษาความเป็นไปได้ในการนำแผนแม่บทพื้นที่สีเขียวของ
กรุงเทพมหานคร ไปปฏิบัติ
(Feasibility Study on the Implementation of Bangkok Greenery
Master Plan)

โดย

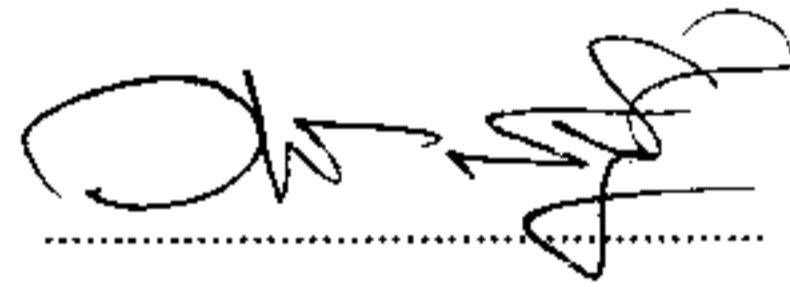
นายไกรสรณ์ ทิพยจันทร์

คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อนุมัติให้สารนิพนธ์
(3 หน่วยกิต) ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการ
สิ่งแวดล้อม)



(ดร.จินตนา อมรสงวนสิน)

อาจารย์ที่ปรึกษา



(อาจารย์วิชัย รูปจำดี)

คณบดีคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

วันที่ 14 พ.ย. 48

บทคัดย่อ

ชื่อสารนิพนธ์ : การศึกษาความเป็นไปได้ในการนำแผนแม่บทพื้นที่สีเขียวของ กรุงเทพมหานคร ไปปฏิบัติ

ชื่อผู้เขียน : ไกรสรณ์ ทิพยจันทร์

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)

ปีการศึกษา : 2548

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่สีเขียวในเขตพื้นที่เป้าหมาย และความรู้ความเข้าใจเรื่องแผนแม่บทพื้นที่สีเขียวของผู้บริหารเขตเป้าหมายตามแผนแม่บทพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร รวมทั้งศึกษาความเป็นไปได้ของแผนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาพื้นที่สีเขียวในรูปแบบสวนสาธารณะแห่งใหม่ตามแผนแม่บทพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร ตลอดจนเพื่อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มเป้าหมายในการศึกษานี้เป็นผู้บริหารเขต จำนวน 26 คน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องอีก 5 คน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการกองวางผังพัฒนาเมือง สำนักผังเมือง 2) ผู้อำนวยการสวนสวนและต้นไม้ 3) ผู้อำนวยการสวนสวนและต้นไม้ 4) หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการสวนและต้นไม้ สำนักงานสวนสาธารณะ และ 5) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล วิธีการที่ใช้ในการศึกษานี้คือการวิจัยเชิงสำรวจ และเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ และจากแบบสอบถามโดยสถิติเชิงพรรณนา ซึ่งใช้ค่าร้อยละเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลการศึกษา โดยทำการวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันของความเป็นไปได้ในการดำเนินงานจัดสร้างสวนสาธารณะในเรื่องพื้นที่ที่ดำเนินการ งบประมาณ และระยะเวลา ตามที่แผนแม่บทกำหนดไว้เป็นเกณฑ์

ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่ในเขตเป้าหมายของแผนแม่บทพื้นที่สีเขียวของ กรุงเทพมหานคร กำหนด มีพื้นที่สีเขียวส่วนใหญ่อยู่เพียงร้อยละ 1 - 5 ของพื้นที่ เท่านั้น โดยมีพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการมากที่สุดอยู่ระหว่าง 100 - 500 ไร่ และมีสัดส่วนพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการต่อจำนวนประชาชนอยู่ระหว่าง 0 - 1.0 ตารางเมตรต่อคน ซึ่งยังมีไม่เพียงพอต่อการให้บริการประชาชน โดย กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการทั้งหมดในปี 2547 จำนวน 9,835 ไร่ คิดเป็นสัดส่วน 2.69 ตารางเมตรต่อคน ในปี 2548 มีจำนวน 10,585 ไร่ คิดเป็นสัดส่วน 3.0 ตารางเมตรต่อคน และ

คาดการณ์ว่าในปี 2549 จะมีพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการเพิ่มขึ้นเป็น 11,335 ไร่ คิดเป็นสัดส่วน 3.21 ตารางเมตรต่อคน และยังพบว่ากลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ในเรื่องแผนแม่บทพื้นที่สีเขียวเป็นอย่างดี โดยทราบว่ากรุงเทพมหานคร ได้จัดทำแผนแม่บทพื้นที่สีเขียวเพื่อประโยชน์ในการวางแผนเพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการให้ได้ตามมาตรฐานสากล โดยมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็น 4 ตารางเมตรต่อคนในระยะเวลาดำเนินการทั้งสิ้น 25 ปี ซึ่งจะได้พื้นที่เป้าหมายที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวในรูปของสวนสาธารณะประเภทต่าง ๆ คิดเป็นพื้นที่ 10,509.641 ไร่

จากการศึกษาพบว่าการจัดสร้างสวนสาธารณะตามที่แผนปฏิบัติการการพัฒนาสวนสาธารณะแห่งใหม่ตามแผนแม่บทพื้นที่สีเขียวกำหนดนั้นมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ประมาณ 19 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 48.8 จากสวนสาธารณะตามเป้าหมายทั้งหมด 41 แห่ง และเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในการดำเนินการสร้างสวนสาธารณะตามแผนแม่บทพบว่าได้จัดสร้างไปแล้ว 16 แห่ง สรุปว่าข้อมูลจากทั้ง 2 แหล่งมีความใกล้เคียงกันมาก เนื่องจากแผนปฏิบัติการการพัฒนาสวนสาธารณะแห่งใหม่กำหนดไว้ว่าการดำเนินการจัดสร้างสวนสาธารณะในระยะสั้น หรือช่วง 5 ปีแรกของการดำเนินการ (2546 - 2550) จะต้องมีการสร้างสวนสาธารณะทั้งหมด 17 แห่ง ซึ่งกรุงเทพมหานครได้สร้างสวนสาธารณะไปแล้ว 16 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 94.11

นอกเหนือจากนี้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน) มีนโยบายที่จะเพิ่มพื้นที่สีเขียวจากเดิมร้อยละ 30 ในระยะเวลา 4 ปี โดยตั้งเป้าไว้ว่าต้องมีพื้นที่เพิ่มขึ้นประมาณ 3,000 ไร่ หรือต้องเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้ได้ปีละไม่ต่ำกว่า 750 ไร่ ในการจัดสร้างสวนสาธารณะใหม่ขึ้นมาจะอ้างอิงพื้นที่ตามที่แผนแม่บทพื้นที่สีเขียวกำหนดเป็นหลัก และยังสามารถจัดสร้างสวนสาธารณะในพื้นที่อื่นนอกเหนือจากที่แผนแม่บทกำหนด เสริมเข้ามาในส่วนที่สร้างไม่ได้ตามที่แผนกำหนดอีกด้วย สำหรับการจัดสร้างสวนสาธารณะตามแผนดังกล่าวมีแนวโน้มว่าการจัดสร้างสวนสาธารณะจะมีปัญหาในการดำเนินการในอนาคต เพราะที่ดินตามที่กำหนดไว้จะมีจำนวนลดลงและราคาสูงขึ้น ซึ่งทำให้ความเป็นไปได้ในการดำเนินการจัดสร้างลดลง

ABSTRACT

Research Title: Feasibility Study on the Implementation of the Bangkok Greenery Master Plan
Author: Mr. Kraisor Tipayajun
Degree Title: Master of Science (Environmental Management)
Academic Year: 2005

The study aims at examining current situations of Bangkok greenery and understandings of District Directors in target areas specified by the Bangkok Greenery Master Plan. The study also verifies the possibility of implementation plan in developing and enhancing greenery in terms of new public parks according to the Master Plan. Suggestions and recommendations on Bangkok greenery management are also provided.

Target groups of the study are 1) Director of Urban Development Planning Division (City Planning Department), 2) Director of Public Parks and Plants Sub-Division 1, 3) Director of Public Parks and Plants Sub-Division 2 (Public Park Division of Social Welfare Department), 4) Chief of Public Parks and Plants Section (Public Park Division of Social Welfare Department), 5) Policy and Plan Analyst (Strategy and Evaluation Department), and 6) 26 District Directors stated in the Master Plan. Methodology used is a survey research and tools employed are in-depth interview and questionnaires. Data collected from in-depth interview are qualitative data and data collected from the questionnaire are quantitative data. Analysis of these data is done by grouping data of the same topic and comparing data in term of possibility to construct new public parks, areas for project implementation, budget, and timeframe specified in the Master Plan.

The study found that green areas in most of the Bangkok districts specified by the Greenery Master Plan are only 1 – 5 % of the total district area. The amount of greenery areas for public service are approximately 100 – 500 rai. The average ratio of green areas for service to the number of population is 0 – 1.0 square meters per person which is not enough for servicing all Bangkok residents. Total green areas for service as of 2004 is 9,835 rai or 2.69 square meters per person. In 2005, the green areas increases to 10,585 rai or 3.0 square meters per person. It is projected that in 2006, the green areas in Bangkok will be increased to 11,335 rai or 3.21 square meters per person. The study also shows that the target groups have clear

understanding on the greenery master plan. They all acknowledge that the Bangkok Metropolitan Administration has set up Greenery Master Plan for increasing green areas or public parks to be 4 square meters per person according to the international standards. The project timeframe is 25 years. The target areas that should be developed as public parks will be about 10,509.641 rai.

The study shows that construction of new public parks according to action plans stated in the Greenery Master Plan is appropriate and possible. The percentage of the possibility is 48.8 or 19 public parks out of 41 target public parks stated in the Master Plan. The data collected from in-depth interview on the construction of new public parks according to the Master Plan showed that at present 16 public parks had already been constructed. In conclusion, these two sources of information are relevant. The action plan for constructing new public parks clearly stated that 17 new public parks must be constructed in short-term period or in the initial 5 years of the plan (2003-2007). At present, the Bangkok Metropolitan Administration constructed 16 public parks or 94.11%.

Besides, the Governor of Bangkok (Mr. Apirak Kosayodhin) set up the policy to increase the number of public parks in Bangkok. This policy aimed at augmenting 30 % of green areas or 3,000 rai within 4 years. This means that green areas in Bangkok will be annually increased at least 750 rai. The enhancement of new public parks will be basically relied on the areas specified in the Greenery Master Plan. Moreover, the new public parks will be developed in other areas rather than specified in the Greenery Master Plan to replace the unconstructed Greenery Master Plan new public parks. However, there is a tendency that Bangkok Metropolitan Administration will encounter with problem of new public park enhancement in the future due to less available land and higher land price.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่องการศึกษาความเป็นไปได้ในเรื่องการนำแผนแม่บทพื้นที่สีเขียวไปปฏิบัติสำเร็จได้ เนื่องจากบุคคลหลายท่านได้กรุณาให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น คำปรึกษา และกำลังใจ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ดร.จินตนา อมรสงวนสิน ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นอย่างสูง ซึ่งท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำ ชี้แนะ และตรวจสอบ สารนิพนธ์ทุกขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินการในการจัดทำสารนิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลงได้ตามเป้าหมายทุกประการ หากไม่มีท่านช่วยชี้แนะ สารนิพนธ์ ฉบับนี้คงไม่สำเร็จลงได้

ขอบพระคุณอาจารย์หลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อม สำหรับ จส. พิเศษ รุ่นที่ 1 ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการให้กับผู้จัดทำสารนิพนธ์ เพื่อนำเอาความรู้ที่ได้ ไปพัฒนาเพื่อให้ประโยชน์ให้กับหน่วยงาน ประเทศชาติ และกับตนเองต่อไปในอนาคต

ขอขอบคุณกรุงเทพมหานคร ที่ได้ให้โอกาสในการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งมีหลากหลายหน่วยงาน และ บุคลากรหลายท่านที่ได้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการจัดหาและรวบรวมข้อมูลใน ครั้งนี้ คือ สำนักผังเมือง สำนักสิ่งแวดล้อม สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้อำนวยการเขตที่เกี่ยวข้องทั้ง 26 เขต ที่ได้เสียสละ ทุ่มเท ทั้งเวลาและกายใจ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้รับข้อมูลอย่างถูกต้องและครบถ้วน

ขอบคุณผู้ให้ความช่วยเหลือทุกท่าน เพื่อน ๆ จส. พิเศษ รุ่นที่ 1 เพื่อนร่วมงาน พี่ ๆ น้อง ๆ ผู้ช่วยในการจัดพิมพ์รายงานรวมทั้งให้คำแนะนำและร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการจัดทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ รวมทั้งผู้ที่ไม่ได้เอ่ยถึงในครั้งนี้

สุดท้ายขอขอบพระคุณแรงใจจากครอบครัว ทิพยจันทร์ ทุกคนที่ทำให้ฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหลาย ทั้งปวงมาจนถึงความสำเร็จในวันนี้ได้

ไกรสรณ์ ทิพยจันทร์

พฤศจิกายน 2548